

Jorrit Smit, promovendus wetenschapsgeschiedenis, Universiteit Leiden

'Toekomstvisioen én recessietaal. Science Parks in de Leeuwenhoek en de Paddepoel'

In de jaren '80 van de twintigste eeuw doet zich met de stichting van wetenschapsparken in Nederland een nieuw fenomeen voor. Liefst duidde men het verengelst als Science Parks, want het was expliciet de bedoeling zogenaamde succesverhalen uit de Verenigde Staten (Silicon Valley, Route 128) en het Verenigd Koninkrijk (Cambridge) te kopiëren. De Nederlandse universiteiten van Groningen en Leiden waren daarom allermindst mondiale vernieuwers toen zij respectievelijk in 1980 en in 1983 plannen voor een wetenschapspark maakten. In Groningen was het biochemie hoogleraar Bernard Witholt die gouden toekomstenvoorspelde in 'de Paddepoel'; in Leiden zag een andere professor in de biochemie, Rob Schilperoort, evengoed de bedrijven 'de Leeuwenhoek' al binnenstromen. Deze plannen stonden bol van de toekomstvisioenen, waarin impliciete aannames over de werking van wetenschap, technologie en de economie naar voren kwamen. Waarbij zij aantekend dat deze vooruitzichten zelden identiek waren voor de betrokken universiteitsbesturen, gemeenteraden, kamers van koophandel, onderzoekers, adviesbureaus, en ministeries. Tegelijk schaarde het NRC de term 'science park' onder de categorie 'recessietaal'. Zowel in de Groningse Paddepoel als de Leidse Leeuwenhoek moest de ontwikkeling van een science park op de campus als een instrument fungeren in tijden van economische achteruitgang en overheidsbezuinigingen. Maar dit betekende niet noodzakelijk het vergroten van private inkomsten. Want waar de RUG via het wetenschapsplantsoen het 'Integraal Structuurplan Noorden des Lands' (ISP) probeerde aan te spreken, richtte men in Leiden met het 'BioScience Park' haar pijlen op het 'Innovatiegerichte OnderzoeksProgramma biotechnologie' (IOP-b) – beiden bestierd door het Ministerie van Economische Zaken. En tegenover de taakverdelingsoperatie van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen gebruikte men de innovatieve campusontwikkeling nota bene als verdedigingsmechanisme. Het actief ontwikkelen van commerciële activiteiten op de universiteitscampus, onder het aantrekkelijk gewaande vaandel van 'science park', is een belangrijke ontwikkeling in universitair Nederland van de jaren '80. Aan de hand van de biotechnologische trekkers, Schilperoort en Witholt, opent zich een uitzicht op een

verschuiving in de idealen en persona van de wetenschapper. In de wetenschapsparken materialiseerden ideeën over de samenhang van (universitaire) wetenschap en maatschappij, in een veranderend politiek-economisch klimaat. 'Science parks' passen zo in een langere geschiedenis van denken (en doen) over de organisatie van wetenschap ten behoeve van maatschappelijk nut.